

سازمان خصوصی سازی

گزارش عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال 1395

منضم به

مقایسه عملکرد دولت یازدهم با دولت های گذشته در زمینه خصوصی سازی

در راستای تبصره ماده (23) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی

عنوان شماره صفحه

1	-----	مقدمه
3	-----	بخش اول: گزارش عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال 1395
3	-----	1- عملکرد تفصیلی سازمان خصوصی سازی در راستای واگذاری بنگاهها و سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت
3	-----	1-1- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی
3	-----	1-1-1- واگذاریها بر مبنای نوع واگذاری
6	-----	1-1-2- واگذاریها بر مبنای بازار عرضه
8	-----	1-1-3- واگذاریها به تفکیک حجم واگذاری
9	-----	1-1-4- واگذاریها به تفکیک طبقه بندی قانون «اجرای سیاست های کلی اصل (44) قانون اساسی»
11	-----	1-2- خلاصه عملکرد واگذاری ها در سال 1395
13	-----	1-3- عملکرد واگذاری ها در سال 1395 بر مبنای تعداد بنگاه
14	-----	1-4- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاه های واگذار شده در سال 1395
15	-----	1-5- تحقق اهداف درآمدی قانون بودجه سال 1395 و مقایسه با سالهای قبل
16	-----	1-6- ماهیت خریداران واگذاری های انجام یافته
17	-----	1-7- عرضه های بلوکی سال 1395
18	-----	2- سایر اقدامات
18	-----	2-1- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای قانون بودجه سال 1395 کل کشور
18	-----	2-1-1- جزء (الف) تبصره (2) ماده واحده
18	-----	2-1-2- جزء (ب) تبصره (2) ماده واحده
20	-----	2-1-3- جزء (ج) تبصره (2) ماده واحده
20	-----	2-1-4- جزء (و) تبصره (5) ماده واحده
22	-----	3- اقدامات انجام یافته در راستای اجرای طرح توزیع سهام عدالت
22	-----	3-1- مبانی اجرای طرح توزیع سهام عدالت
23	-----	3-2- مشمولین طرح توزیع سهام عدالت
25	-----	3-3- پرتفوی طرح توزیع سهام عدالت
28	-----	3-4- توزیع سود سهام عدالت میان مشمولین
29	-----	3-5- نحوه اداره شرکت های سرمایه پذیر طرح توزیع سهام عدالت
29	-----	3-6- ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت

- گام اول: اخذ مصوبات لازم در خصوص ساماندهی طرح ----- 29
- گام دوم: تنظیم و ارائه صورتحساب به مشمولین، در راستای ساماندهی طرح ----- 30
- گام سوم: اخذ شماره حساب از مشمولین و واریز سود سهام عدالت به حساب آنان ----- 30
- گام چهارم: آزادسازی سهام عدالت ----- 31
- بخش دوم: مقایسه عملکرد دولت یازدهم با دولت های گذشته، در زمینه خصوصی سازی ----- 32
- 4- عملکرد سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته ----- 32
- 1- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس نوع واگذاری ----- 32
- 2- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس تعداد بنگاه های مشمول واگذاری ----- 34
- 3- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس تعداد بنگاه های قیمت گذاری شده ----- 34
- 4- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس تعداد و ارزش بنگاه های عرضه شده و فروش رفته ----- 35
- 5- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس میزان تحقق اهداف درآمدي قوانین بودجه سنواتی ----- 36
- 6- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس بازار عرضه ----- 36
- 7- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس حجم واگذاری ----- 37
- 8- 4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته، براساس طبقه بندی قانون «اجرای سیاست های کلی اصل (44) قانون اساسی» ----- 37

جداول و نمودارها شماره صفحه

- جدول شماره (1): آمارهای اساسی عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی سازی از سال 1380 لغایت 1395 ----- 4
- نمودار شماره (1): ارزش سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی از سال 1380 لغایت 1395 5
- جدول شماره (2): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی بر اساس بازار عرضه از سال 1380 لغایت 1395 ----- 6
- نمودار شماره (2): ارزش واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی از سال 1380 لغایت سال 1395، بر اساس روش واگذاری ----- 7
- جدول شماره (3): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی بر اساس حجم واگذاری از سال 1380 لغایت 1395 ----- 8
- نمودار شماره (3): ارزش واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی از سال 1380 لغایت سال 1395، بر اساس حجم واگذاری ----- 9
- جدول شماره (4): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی بر اساس شمول اصل (44) قانون اساسی از سال 1380 لغایت 1395 ----- 10
- جدول شماره (5): خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال 1395 ----- 11
- جدول شماره (6): عملکرد واگذاری ها در سال 1395 به تفکیک نوع واگذاری ----- 12
- جدول شماره (7): واگذاری های انجام یافته در سال 1395 ----- 12
- جدول شماره (8): خلاصه وضعیت بنگاه های مشمول واگذاری در سال 1395 ----- 13
- جدول شماره (9): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاه ها در سال 1395 -- 14
- جدول شماره (10): عملکرد سازمان خصوصی سازی در تحقق اهداف درآمدی حاصل از واگذاری ها از سال 1380 لغایت سال 1395 ---- 15
- جدول شماره (11): تبیین ماهیت خریداران ----- 16
- جدول شماره (12): عرضه های سازمان خصوصی سازی در سال 1395 ----- 17
- جدول شماره (13): شناسائی مشمولین طرح توزیع سهام عدالت، به تفکیک مراحل مختلف طرح ----- 24
- جدول شماره (14): شرکتهای قطعی سرمایه پذیر سهام عدالت ----- 25
- جدول شماره (15): شرکت های سرمایه پذیر (غیر قطعی) طرح توزیع سهام عدالت ----- 27
- جدول شماره (16): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته بر اساس نوع واگذاری --- 32
- جدول شماره (17): وضعیت بنگاه های واگذار شده و در حال واگذاری از سال 1380 لغایت 1395/12/30 ----- 34
- جدول شماره (18): وضعیت بنگاه های قیمت گذاری شده از سال 1380 لغایت 1395/12/30 ----- 35
- جدول شماره (19): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم، نسبت به دولت های گذشته، بر اساس موفقیت عرضه ها -- 35

- جدول شماره (20): عملکرد سازمان خصوصی سازی در تحقق اهداف درآمدی حاصل از واگذاریها ----- 36
- جدول شماره (21): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس بازار عرضه ----- 36
- جدول شماره (22): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته، براساس حجم واگذاری --- 37
- جدول شماره (23): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم، نسبت به دولت های گذشته، براساس طبقه بندی قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی» ----- 37

مقدمه

با ابلاغ بند «ج» سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی در سال 1385 و تصویب قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی» در تیرماه سال 1387، فرآیندی شفاف و همه‌جانبه در خصوص امر حضور همه‌جانبه بخش غیردولتی در عرصه فعالیت‌های اقتصادی پیش روی قرار گرفت. اجرای این فرآیند دولت را از فعالیت‌های تصدی‌گراانه منع کرد و فعالیت‌های دولت را محدود به انجام امور حاکمیتی نمود؛ و در عوض بستر لازم برای حضور بخش غیر دولتی در اکثر فعالیت‌های اقتصادی را فراهم آورد. در این میان فرآیند خصوصی‌سازی نیز به عنوان یکی از عوامل اصلی تاثیرگذار بر تحقق اهداف قانون مذکور، به صورت شفاف تر و اجرائی تر ترسیم گردید و با برنامه‌ریزی مناسب واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌ها به بخش غیر دولتی انجام پذیرفت. سازمان خصوصی‌سازی با توجه به نوع فعالیت خود و تکالیفی که بر عهده آن نهاده شده است، همواره سعی نموده است تکالیف و وظایف مربوط را به بهترین نحو ممکن اجرایی و عملیاتی سازد؛ لیکن برخی مواقع با توجه به شرایط اقتصادی و سیاسی کشور و سیاستهای دولتهای وقت، برخی اقدامات و فعالیتها با شدت بیشتر و برخی با سرعت کمتر مواجه بوده‌اند که خوشبختانه با استقرار دولت یازدهم به‌عنوان دولت تدبیر و اعتدال، تقریباً کلیه فعالیتها بر مدار قانون و با اعتدال لازم صورت پذیرفت.

قبل از تشکیل دولت یازدهم، برخی شرایط سیاسی و اقتصادی از جمله تحریمها، چارچوب قوانین بودجه و سیاستهای دولتهای وقت بر عملکرد واگذاریها بی‌تأثیر نبوده است؛ بطوریکه در یک بازه زمانی خاص تمرکز بر ردیون دولت؛ و در بازه زمانی دیگر تحقق اهداف درآمدی و واریز منابع حاصل از واگذاریها به خزانه مدنظر قرار گرفته است. به علاوه فراهم نشدن شرایط آزدسازی سهام عدالت و در نتیجه فرسایشی و زمانبر شدن طرح مذکور، از جمله عوامل دیگری بود که موجب به وجود آمدن مسائلی نظیر سهم اندک بخش خصوصی واقعی از واگذاریها، عدم بهره‌مندی عموم مردم از بازار سرمایه و عدم حضور سرمایه‌گذاران خارجی در فرآیند خصوصی سازی گردید، و عملاً دولت یازدهم را در ابتدای استقرارش با مسائل و چالش‌هایی مواجه نمود.

با روی کار آمدن دولت یازدهم شناخت چالشهای پیش روی خصوصی سازی، بکارگیری سیاستها و راهبردهای متناسب با آنها، از جمله استفاده از توان مدیریتی فعالان بخش خصوصی، گسترش بازاریابی،

واگذاری سهام بنگاهها به صورت کتتری به سرمایه گذاران استراتژیک، افزایش شاخص بهره وری بنگاههای واگذار شده، افزایش استفاده از شیوه های شفاف و رقابتی در واگذاریها، تسریع در تکمیل طرح توزیع سهام عدالت و توجه به اهداف اصلی برنامه خصوصی سازی به جای توجه صرف به تأمین اهداف درآمدی دولت از محل واگذاریها؛ و برنامه ریزی جهت رفع مشکلات یاد شده از اولویتهای اصلی این سازمان قرار گرفت. با وجود اقدامات صورت گرفته، این سازمان برنامه های گسترده ای در حوزه خصوصی سازی در دست اجرا دارد که مهم ترین برنامه های پیش روی این سازمان عبارتند از: «افزایش سهم بخش خصوص واقعی از واگذاریها با هدف افزایش کارایی بنگاهها»، «ارزیابی عملکرد و آسیب شناسی شرکتهای واگذار شده»، «ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت و تکمیل طرح یاد شده»، «عرضه سهام در بازارهای مالی منطقه ای و بین المللی» و «تأمین اهداف درآمدی بودجه». امید است برنامه های یاد شده در پیشبرد هرچه بهتر اهداف مترتب بر برنامه خصوصی سازی کشور موثر واقع باشد.

بخش اول: گزارش عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال 1395

1- عملکرد تفصیلی سازمان خصوصی سازی در راستای واگذاری بنگاهها و سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت

1-1- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی

سازمان خصوصی سازی در راستای انجام مأموریت اصلی خود یعنی "واگذاری سهام متعلق به دولت و شرکتهای دولتی" از ابتدای سال 1380 تا پایان سال 1395 توانسته است قریب به 998,430,1 میلیارد ریال را به بخش غیر دولتی واگذار نماید. این بخش از گزارش نگاه تفصیلی به آمار واگذاریهای صورت گرفته از ابعاد مختلف طی دوره مذکور دارد.

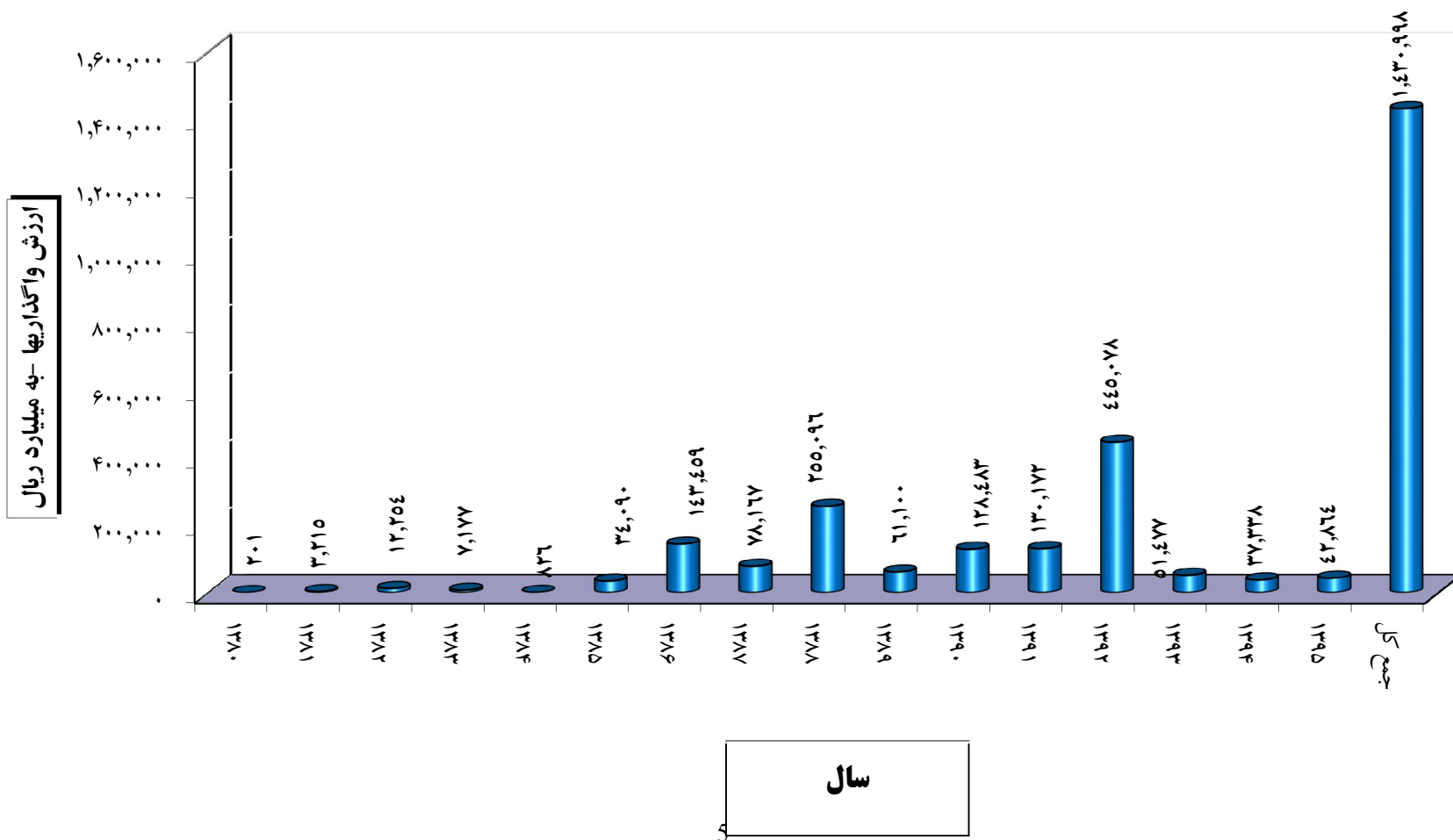
1-1-1- واگذاریها بر مبنای نوع واگذاری

عملکرد واگذاریها طی سالهای 1380 لغایت 1395 را به تفکیک نوع واگذاری شامل «عرضه و فروش سهام و دارائی به صورت رقابتی به عموم متقاضیان»، «واگذاری سهام و دارائی به شیوه انتقال مستقیم به ذینفعان» و «انتقال مستقیم سهام و دارائی بابت طرح توزیع سهام عدالت» می باشد. از 998,430,1 میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی 1380 لغایت 1395، 585,844 میلیارد ریال معادل 59 درصد واگذاریها به صورت رقابتی به عموم متقاضیان، 813,313 میلیارد ریال معادل 21/9 درصد به صورت انتقال مستقیم سهام یا دارائی به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت و 600,272 میلیارد ریال معادل 19 درصد در قالب طرح توزیع سهام عدالت واگذار شده است (جدول شماره (1)).

جدول شماره (1): آمارهای اساسی عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی‌سازی از سال 1380 لغایت 1395 (ارزش به میلیارد ریال)

عنوان	1386	1387	1388	1389	1390	1391	1392	1393	1394	1395	جمع کل	درصد از کل
عرضه و فروش سهام یا دارائی به عموم متقاضیان	46,075	31,086	136,492	61,100	67,611	90,173	284,193	48,904	30,070	23,831	844,585	59.0%
انتقال سهام یا دارائی به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت	24,536	29,586	12,675		45,157	39,999	133,252		7,269	19,033	313,813	21.9%
انتقال مستقیم سهام یا دارائی بابت سهام عدالت	72,848	17,495	105,929		15,715		27,633	2,573			272,600	19%
جمع کل	143,459	78,167	255,096	61,100	128,483	130,172	445,078	51,477	37,338	42,864	1,430,998	100%

نمودار شماره (۱): ارزش سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۵

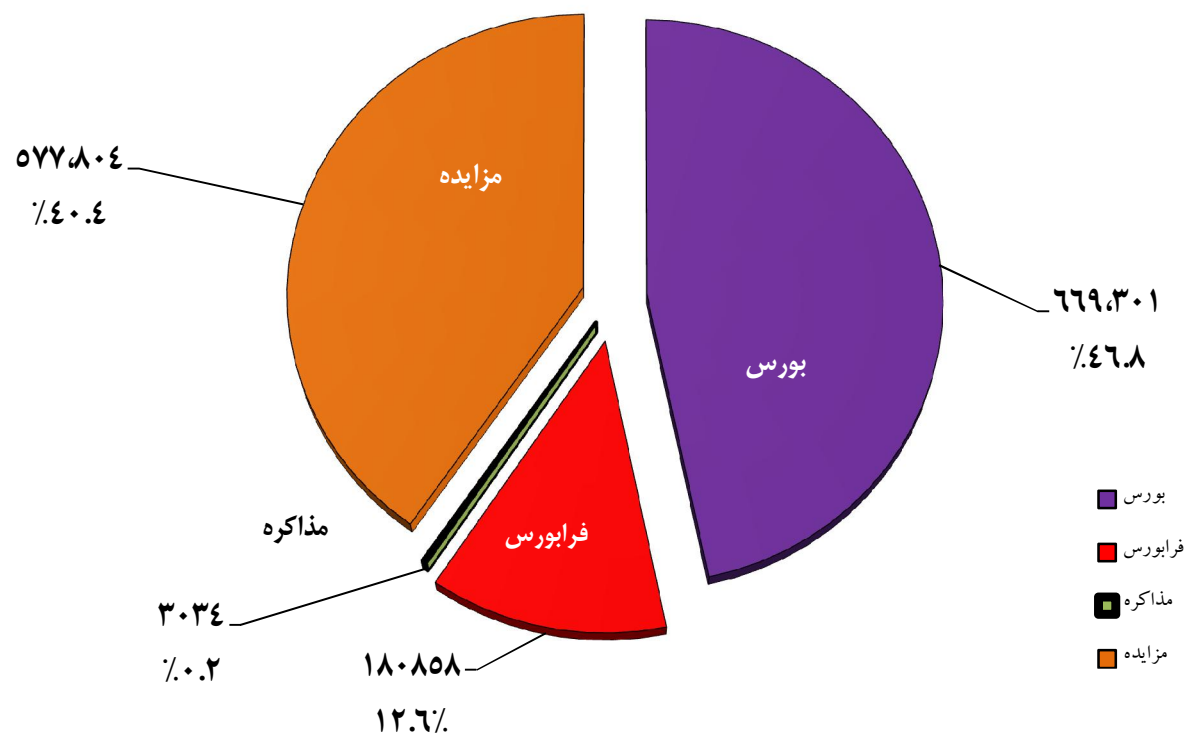
2-1-1- واگذاریها بر مبنای بازار عرضه

از 1,430,998 میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی 1380 لغایت 1395، 46.8 درصد واگذاریها از طریق بورس، 40.4 درصد از واگذاریها به روش برگزاری مزایده‌های غیربورسی، 12.6 درصد از روش فرابورس و 0.2 درصد از طریق مذاکره صورت گرفته است (جدول و نمودار شماره 2).

جدول شماره (2) : عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در واگذاری سهام و دارایی‌های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی بر اساس بازار عرضه از سال 1380 لغایت 1395 (ارزش به میلیارد ریال)

سال بازار عرضه	1380 لغایت 1385 (قبل از ابلاغ بند (ج) سیاست‌های اصل 44)	1386	1387	1388	1389	1390	1391	1392	1393	1394	1395	جمع کل	درصد به کل
بورس	51,134	74,852	40,211	132,359	19,109	41,942	44,612	238,842	2,997	20,849	2,394	669,301	46.8 %
فرابورس	0		14,016		2,091	9,779	37,660	31,598	27,109	2,982	522	180,858	12.6 %
مذاکره	0				2,502	219	307	6				3,034	0.2 %
مزایده	6,630	68,606	23,940	118,143	31,993	48,575	30,452	174,637	21,372	13,508	39,948	577,804	40.4 %
جمع	57,764	143,459	78,167	255,096	61,100	128,483	130,172	445,078	51,477	37,338	42,864	1,430,998	100 %

نمودار شماره (2): ارزش واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی از سال 1380 لغایت 1395، براساس روش واگذاری

3-1-1- واگذاریها به تفکیک حجم واگذاری

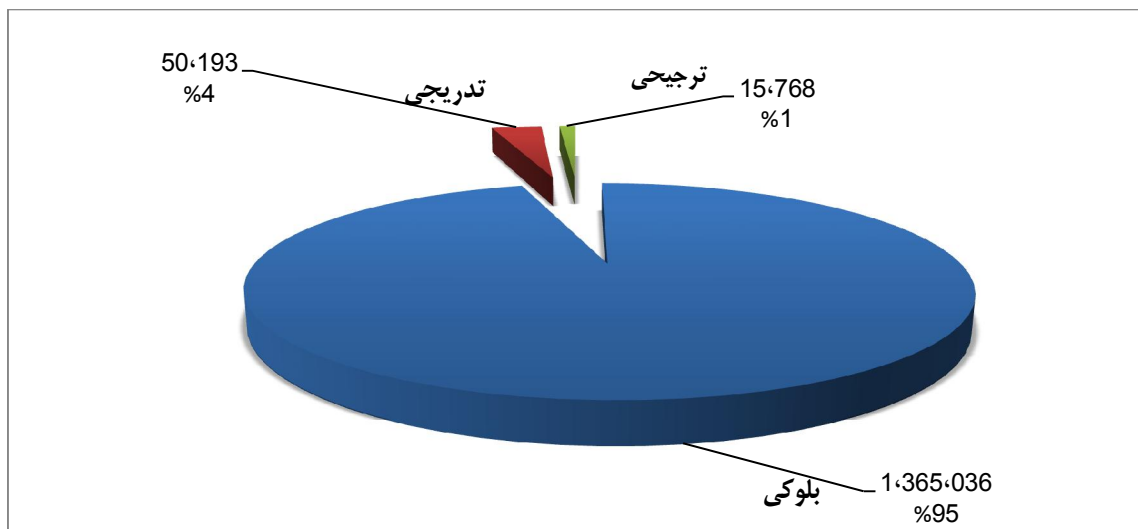
از 1,430,998 میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی 1380 لغایت 1395، 95 درصد واگذاریها به صورت بلوکی انجام پذیرفته، 4 درصد از واگذاریها به صورت عرضه‌های تدریجی و روزانه در بازار سرمایه و 1 درصد به صورت سهام ترجیحی بوده است (جدول شماره (3) و نمودار شماره (3)).

منظور از واگذاریهای بلوکی واگذاری‌هایی است که در آن بخشی از سهام یا دارایی بنگاه قابل واگذاری به صورت بلوک یکجا عرضه و به فروش می‌رسد. واگذاریهای تدریجی به صورت خرد و روزانه در بازار سرمایه عرضه و به فروش می‌رسد و واگذاریهای ترجیحی بخشی از سهام یا دارایی بنگاه می‌باشد که به کارکنان و مدیران شرکت واگذار شده تعلق می‌گیرد.

جدول شماره (3) : عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در واگذاری سهام و دارایی‌های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی بر اساس حجم واگذاری از سال 1380 لغایت 1395 (ارزش به میلیارد ریال)

سال حجم واگذاری	1380 لغایت 1385 (قبل از ابلاغ بند (ج) سیاست‌های اصل 44)	1386	1387	1388	1389	1390	1391	1392	1393	1394	1395	جمع کل	درصد به کل
بلوکی	50,218	136,715	67,592	248,357	56,764	127,066	126,382	429,982	50,825	29,655	41,480	1,365,036	95%
تدریجی	7,252	4,568	6,511	3,859	2,544	1,268	2,692	14,222	305	5,676	1,296	50,193	4%
ترجیحی	294	2,176	4,064	2,880	1,792	148	1,097	875	347	2,007	88	15,768	1%
جمع	57,764	143,459	78,167	255,096	61,100	128,483	130,172	445,078	51,477	37,338	42,864	1,430,998	100%

نمودار شماره (3): ارزش واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی از سال 1380 لغایت سال 1395، براساس حجم واگذاری

4-1-1- واگذاریها به تفکیک طبقه بندی قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی»

ابلاغ بند (ج) سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی در نیمه نخست سال 1385، نقطه عطفی در فرآیند خصوصی سازی می باشد. بر اساس این ابلاغیه، 80 درصد از ارزش مجموع سهام بنگاههای دولتی از هر فعالیت مشمول مفاد صدر اصل (44) قانون اساسی که تا آن تاریخ صد درصد دولتی بوده و قابلیت واگذاری نداشته اند (با رعایت برخی از استثناءها)، قابلیت واگذاری یافتند؛ شرکتهای بزرگی از جمله: صنایع پالایش و پخش، مخابرات، هلدینگ خلیج فارس، معادن و صنایع مادر.

همچنین ماده (2) قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی» شرکتهای قابل واگذاری را طبقه بندی نموده است. بر این اساس، گروه (1) این ماده شرکتهایی می باشند که تا قبل از ابلاغ بند (ج) سیاستها بر اساس قوانین برنامه سوم و چهارم توسعه قابلیت واگذاری داشته اند؛ و بر اساس قانون یاد شده می بایست تا پایان برنامه چهارم توسعه بطور کامل واگذار می شدند (شرکتهای خارج از صدر اصل (44) قانون اساسی) و گروه (2) این ماده اشاره به شرکتهایی دارد که با توجه به ابلاغ بند (ج) سیاستها مجوز واگذاری یافته اند (شرکتهای صدر اصل (44) قانون اساسی).

براساس این تفکیک، از 1,430,0998 میلیارد ریال سهام واگذار شده طی دوره 1380-1395، حدود 66 درصد واگذاریها مربوط به واگذاری شرکتها و بنگاههای متعلق به گروه (2) ماده (2) قانون و حدود 34 درصد دیگر مربوط به شرکتها و بنگاههای گروه (1) بوده است.

جدول شماره (4): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی بر اساس شمول اصل (44) قانون اساسی از سال 1380 لغایت 1395

درصد به کل	جمع کل	1395	1394	1393	1392	1391	1390	1389	1388	1387	1386	1380 لغایت 1385 (قبل از ابلاغ بند ج) سیاست های اصل 44	سال شمول اصل 44
34٪	492,537	20,780	16,522	50,784	117,315	45,597	45,526	32,180	34,309	40,073	56,826	32,624	گروه (1) ماده (2) قانون
66٪	938,461	22,084	20,816	694	327,763	84,575	82,957	28,920	220,786	38,094	86,632	25,140	گروه (2) ماده (2) قانون
100٪	1,430,998	42,864	37,338	51,477	445,078	130,172	128,483	61,100	255,096	78,167	143,459	57,764	جمع

2-1- خلاصه عملکرد واگذاری ها در سال 1395

براساس مصوبه شماره 31298 مورخ 1395/02/27 هیأت محترم واگذاری 201 مورد در فهرست موارد مشمول واگذاری سال 1395 قرار گرفت، که با آخرین تغییرات صورت گرفته توسط آن هیأت محترم در طول سال 1395 به 211 مورد رسید؛ که به منظور عرضه و واگذاری این بنگاهها و شرکتهای زیر مجموعه آنها حداقل 530 عرضه به صورت رقابتی مورد نیاز بود. در سال 1395، تعداد 220 بنگاه به ارزش 74,251 میلیارد ریال قیمت گذاری شدند. همچنین از 257 عرضه انجام یافته به صورت رقابتی در سال 1395، تعداد 141 عرضه با موفقیت به انجام رسید. با توجه به موارد مذکور و با در نظر گرفتن موارد تدریجی و ترجیحی، در سال 1395 مجموعاً ارزشی معادل 42,864 میلیارد ریال سهام یا دارائی از 171 بنگاه واگذار گردیده است (جدول شماره (5)).

جدول شماره (5) - خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال 1395

عنوان	تعداد بنگاه	ارزش (میلیارد ریال)
قیمت گذاریها	220	74,251
عرضه ها	257	98,534
موفقیت در عرضه ها	141	22,447
واگذاری کل (شامل تدریجی و ترجیحی و رد دیون)	171	42,864

در سال 1395 هفت بنگاه با ارزشی معادل 19,033 میلیارد ریال بابت بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی به این سازمان واگذار شده است و مابقی به ارزش 23,831 میلیارد ریال به صورت رقابتی به عموم متقاضیان عرضه و منابع حاصل از آن به حساب درآمد عمومی کشور واریز شده است (جدول شماره (6)).

جدول شماره (6): عملکرد واگذاری ها در سال 1395 به تفکیک نوع واگذاری

نوع واگذاری	ارزش (میلیارد ریال)	درصد به کل
عرضه و فروش سهام یا دارایی به عموم متقاضیان	23,831	56%
واگذاری سهام یا دارایی به شیوه انتقال مستقیم به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت	19,033	44%
انتقال مستقیم سهام یا دارایی بابت سهام عدالت	0	0%
جمع کل	42,864	100%

جزئیات مربوط به واگذاریهای انجام یافته طی سال 1395 به شرح بندهای زیر و جدول شماره (7) می باشد:

الف) از بنگاههای واگذار شده سهام 13 بنگاه از طریق «بورس» و با ارزشی معادل 2,394 میلیارد ریال واگذار گردیده است. از این ارزش، مبلغی معادل 1,545 میلیارد ریال معادل 65 درصد به صورت یکجا و بلوکی و 849 میلیارد ریال معادل 35 درصد به صورت تدریجی به عموم مردم واگذار شده است.

ب) از بنگاههای واگذار شده سهام 151 بنگاه از طریق «مزایده» و با ارزشی معادل 39,948 میلیارد ریال واگذار گردیده است. از این ارزش، مبلغ 39,935 میلیارد ریال معادل 99/97 درصد به صورت یکجا و بلوکی و 13 میلیارد ریال معادل 0/03 درصد به صورت ترجیحی به کارکنان و مدیران شرکتها واگذار شده است. لازم به ذکر است واگذاریهای مزایدهای الزاماً از طریق بلوکی انجام می یابد (پس از تخصیص سهام ترجیحی).

ج) از بنگاههای واگذار شده سهام 8 بنگاه از طریق «فرا بورس» و با ارزشی معادل 522 میلیارد ریال واگذار گردیده است. از این ارزش، مبلغ 447 میلیارد ریال معادل 86 درصد به صورت تدریجی به عموم مردم و 75 میلیارد ریال معادل 14 درصد به صورت ترجیحی به کارکنان و مدیران شرکتها واگذار شده است.

د) طی دوره مورد بررسی هیچگونه واگذاری از طریق مذاکره انجام نشده است.

جدول شماره (7): واگذاریهای انجام یافته در سال 1395 (ارزش به میلیارد ریال)

عنوان	بلوکی	تدریجی	ترجیحی	جمع کل	درصد از کل
بورس	1,545	849	-	2,394	6%
فرا بورس	-	447	75	522	1%
مذاکره	-	-	-	-	0%
مزایده	39,935	-	13	39,948	93%
جمع کل	41,480	1,296	88	42,864	100%
درصد از کل	96.8%	3%	0.2%	100%	-

درخصوص تفکیک میزان سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت واگذار شده براساس حجم واگذاری در سال 1395، لازم به ذکر است که 96/8 درصد واگذاریها به صورت بلوکی انجام پذیرفته، 3 درصد از واگذاریها به صورت عرضه های تدریجی و خرد در بازار سرمایه و 0/2 درصد به صورت سهام ترجیحی بوده است.

عملکرد تفصیلی سال 1395 در خصوص واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت در جدول پیوست شماره (1) این گزارش ارائه شده است. لازم به ذکر است جدول مذکور وضعیت فروش سهام در سال 1395، به تفکیک شرکت مادر تخصصی و حجم واگذاری (تدریجی، ترجیحی و بلوکی) در هر بنگاه یا شرکت را ارائه می‌کند.

3-1- عملکرد واگذاری ها در سال 1395 بر مبنای تعداد بنگاه

فهرست بنگاه‌های قابل واگذاری سال 1395 در جلسه مورخ 1395/02/11 هیأت محترم واگذاری به تصویب رسید. براساس مصوبه مذکور و تغییرات اعمال شده توسط هیأت یاد شده در فهرست بنگاههای برنامه ریزی شده جهت واگذاری، تعداد 93 ردیف یا بنگاه گروه (1) و 108 ردیف یا بنگاه گروه (2) وجود داشته است. اسامی بنگاههای مذکور به شرح پیوست شماره (2) و خلاصه وضعیت این بنگاهها در پایان سال 1395 به شرح جدول زیر می باشد:

جدول شماره (8): خلاصه وضعیت بنگاههای مشمول واگذاری در سال 1395

عنوان	خروج کامل (فروش، انحلال، ورشکسته و انتقال قطعی به گروه (3))	باقیمانده از سال 1395 و درج در برنامه واگذاری سال 1396	جمع کل
تعداد بنگاه	111*	100	211
درصد نسبت به کل	53	47	100

*این 111 مورد، شامل 273 بنگاه می باشد.

4-1- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاههای واگذار شده در سال 1395

در راستای اجرای تبصره (3) ماده (20) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی و طبق آیین نامه اجرایی «نحوه واگذاری سهام ترجیحی» موضوع جزء (8) بند (الف) ماده (40) قانون مذکور، به منظور جذب کارگران، کارکنان و مدیران باتجربه، متخصص و کارآمد و با هدف افزایش بهره‌وری بنگاههای قابل واگذاری، میزان و نحوه واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاهها، تعیین شده است. براساس آئین نامه مذکور، فروش سهام ترجیحی به میزان حداکثر پنج درصد (5٪) از سهام بنگاههای مشمول واگذاری تا سقف ده برابر میانگین شش ماهه آخرین مبلغ حقوق و مزایای مستمر دریافتی متقاضیان بر اساس احکام حقوقی آنان با قیمت پایه واگذاری، به ازای هر نفر، تماماً به صورت اقساط ده ساله مساوی سالیانه بدون پرداخت سود فروش اقساطی، مجاز دانسته شده است. بنابراین سازمان خصوصی سازی در راستای انجام وظایف محوله، در سال 1395 به 127 نفر از کارگران و کارکنان 5 شرکت مورد واگذاری، حدود 8 میلیون سهم به ارزش 87,648 میلیون ریال، به صورت ترجیحی واگذار نموده است.

لازم به ذکر است براساس این نوع واگذاری، کارگران، کارکنان و مدیران شرکت های مورد واگذاری از مزیت هایی به شرح ذیل بهره مند می گردند:

- برخورداری از یک وام معادل ارزش سهام خریداری شده با اقساط 10 ساله (در اولویت اول این وام از سود سهام متعلق به کارگران، کارکنان و مدیران کسر خواهد شد)
- دریافت سود سالیانه سهام (با وجود اینکه این سهام در وثیقه سازمان خصوصی سازی می باشد)

با توجه به مطالب مذکور عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران در سال 1395 را می توان به شرح جدول شماره (9) خلاصه نمود.

جدول شماره (9): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاهها

در سال 1395

شرح	واحد	تعداد/ارزش
تعداد سهام واگذار شده	سهم	7,804,534
تعداد کارکنانی که صاحب سهم شده اند	نفر	127
سرايه دریافتی کارکنان و مدیران	سهم	61,453
ارزش سهام واگذار شده (به قیمت پایه)	میلیون ریال	87,648
سرايه دریافتی کارکنان و مدیران	میلیون ریال	690

5-1- تحقق اهداف درآمدی قانون بودجه سال 1395 و مقایسه با سالهای قبل

از سال 1380 لغایت 1387، انتقال وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی بر اساس مقررات قوانین برنامه سوم و چهارم توسعه (ماده (19) فصل سوم قانون برنامه سوم و ماده (8) قانون برنامه چهارم توسعه)، صورت می‌گرفته است و بر اساس آن درصدی از وجوه حاصل از فروش به حساب خزانه و درصدی به حساب شرکت مادر تخصصی مربوط واریز می‌شده است. لیکن با توجه به تصویب آیین‌نامه اجرایی «نحوه هزینه کرد وجوه حاصل از واگذاری» موضوع تبصره (2) ماده (29) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل «44» قانون اساسی در سال 1388، تمام درآمد حاصل از واگذاری می‌بایست به حساب خزانه واریز شده و در چارچوب احکام مندرج در قوانین بودجه سنواتی، هزینه شود.

در این خصوص با عنایت به نحوه دریافت و تخصیص درآمدهای حاصل از واگذاری، بررسی مقایسه‌ای درصد تحقق درآمد پیش‌بینی شده در بودجه در مقایسه با ارزش واریزی به خزانه طی سال‌های 1380 لغایت 1395، به شرح جدول شماره (10) می‌باشد.

جدول شماره (10): عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در تحقق اهداف درآمدی حاصل از واگذاری‌ها از سال 1380 لغایت سال 1395
(ارقام به میلیارد ریال)

سال	درآمد پیش‌بینی شده در بودجه (حساب درآمد عمومی)	ارزش مبالغ واریز شده به خزانه (حساب درآمد عمومی)	درصد تحقق درآمد پیش بینی شده در بودجه	ارزش مبالغ واریز شده به سایر حساب‌های خزانه	مبالغ تهاثر شده
1380	1,200	94	8	-	-
1381	6,000	1,013	17	-	-
1382	7,000	2,471	35	-	-
1383	11,000	2,813	26	-	-
1384	5000	1,537	31	-	-
1385	7400	1,636	22	-	-
1386	30000	6,288	21	-	-
1387	30000	15,015	50	-	-
1388	32,100	19,496	61	-	-
1389	45,000	38,095	85	-	8,129
1390	45,000	53,596	119	1,654	15,753
1391	65,000	51,937	80	1,676	1,543
1392	62,000	81,414	131	50,540	12,150
1393	77,000	117,245	152	16,591	30,091
1394	145,000	91,855	63٪	13,371	-
1395	115,000	74,116	64٪	9,870	76,697

سال	درآمد پیش‌بینی شده در بودجه (حساب درآمد عمومی)	ارزش مبالغ واریز شده به خزانه (حساب درآمد عمومی)	درصد تحقق درآمد پیش بینی شده در بودجه	ارزش مبالغ واریز شده به سایر حساب‌های خزانه	مبالغ تهاتر شده
جمع کل	683,700	558,621	82٪	93,702	144,363

همانطور که در جدول فوق مشخص شده است درآمد پیش‌بینی شده در بودجه برای واگذاری‌ها در سال 1395 موضوع ردیف درآمدی 310501، معادل 115,000 میلیارد ریال بوده است؛ در این راستا ارزش مبالغ واریز شده به خزانه توسط سازمان خصوصی سازی در طول این سال، معادل 74,116 میلیارد ریال بوده است؛ که به معنای تحقق 64 درصدی هدف درآمدی بودجه می باشد. لازم به ذکر است علاوه بر مبلغ مذکور 9,870 میلیارد ریال نیز به حساب‌های خاص خزانه واریز شده است. همچنین در سال 1395 مبلغ 76,697 میلیارد ریال بدهی دولت با طلب اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت، توسط سازمان خصوصی سازی تهاتر گردیده است؛ که در واقع چنانچه این تهاتر انجام نمی شد؛ تمام این مبلغ به حساب خزانه واریز می گردید. با لحاظ این رقم درصد تحقق اهداف بودجه ای سال 1395، 131 درصد می باشد.

6-1- ماهیت خریداران واگذاری‌های انجام یافته

از جمله ایرادات وارده بر عملکرد خصوصی سازی در سالهای گذشته ماهیت خریداران سهام واگذار شده و سهم پایین بخش خصوصی واقعی بوده است. با توجه به آسیب شناسی صورت گرفته و اقدامات انجام یافته در دولت یازدهم در جهت رفع این آسیب‌ها، سهم بخش خصوصی واقعی در سال 1395 به 56 درصد رسیده است، که بیش از سهم مذکور طی سالهای 1380 لغایت 1394 بوده است (جدول شماره 11)

جدول شماره (11): تبیین ماهیت خریداران

عنوان	بخش خصوصی واقعی	سهام عدالت	رد دیون انتقال اصل سهام	سایر (نهادهای نظامی، نهادهای عمومی غیر دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی،...)	جمع کل
1380-1394 (میلیارد ریال)	250,109	272,600	294,780	570,646	1,388,135
سهم از کل (درصد)	18٪*	20٪	21٪	41٪	100٪
1395 (میلیارد ریال)	23,831	0	19,033	0	42,864
سهم از کل (درصد)	56٪	0	44٪	0	100٪

* ارزش واگذاری ها به بخش خصوصی پس از کسر واگذاری تدریجی و ترجیحی ، 13.4 درصد ارزش واگذاری ها می باشد.

7-1- عرضه های بلوکی سال 1395

سازمان خصوصی سازی در راستای "واگذاری سهام متعلق به دولت و شرکتهای دولتی" در سال 1395 اقدام به آگهی و عرضه 257 بنگاه به صورت بلوکی نموده است که درصد موفقیت در فروش براساس تعداد بنگاه 54/8 درصد و براساس ارزش پایه فروش 18 درصد بوده است. جدول شماره (12) روند صعودی عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال 1395 نسبت به سال 1394 را نشان می دهد. همچنین این سازمان در سال 1395 و در راستای ماده 23 قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی اطلاعات مرتبط با خریداران سهام مدیریتی و کنترلی 81 بنگاه را در روزنامه های کثیرالانتشار منتشر کرده است.

جدول شماره (12): عرضه های سازمان خصوصی سازی در سال های 1394 و 1395

سال	تعداد		ارزش - میلیارد ریال			
	عرضه	فروش	درصد موفقیت	ارزش پایه عرضه	ارزش پایه فروش (بدون لحاظ سود فروش اقساطی) *	درصد موفقیت
۱۳۹۴	۲۶۰	۲۶	۱۰	۱۲۳،۲۰۲	۴۲۲،۱۵	۲۶.۹
۱۳۹۵	۲۵۷	۱۴۱	۵۴.۸	۹۸،۵۳۴	۱۸،۰۸۸	۱۸.۳

* باتوجه به اینکه معمولاً بنگاهها با قیمتی بالاتر از قیمت پایه به فروش می رسد، و علاوه بر این سود فروش اقساطی نیز به ارزش معامله اضافه می گردد، همواره شاهد تفاوت میان ارزش فروش و ارزش پایه فروش می باشیم.

2- سایر اقدامات

1-2- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای قانون بودجه سال 1395 کل کشور

1-1-2- جزء (الف) تبصره (2) ماده واحده موضوع: مصارف مربوط به واگذاری بنگاه‌های دولتی موضوع جزء (2) بند (د) سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (44) قانون اساسی از طریق جدول شماره (13) این قانون و پرداخت بدهی دولت به بخشهای خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی از محل واگذاری سهام و سهم‌الشرکه متعلق به دولت و موسسات و شرکتهای دولتی به استثنای موارد مندرج در جزء (2) بند (د) سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (44) قانون اساسی از طریق جدول شماره (18) این قانون

اقدامات انجام شده طی سال 1395 به شرح زیر می‌باشد:

- از مبلغ 42,864 میلیارد ریال مربوط به فروش سهام، سهم‌الشرکه، حقوق مالکانه، حق بهره برداری و مدیریت دولت در بنگاه‌های گروه (1) و (2)، 20,780 میلیارد ریال متعلق به بنگاه‌های گروه (1) و 22,084 میلیارد ریال مربوط به بنگاه‌های گروه (2) می‌باشد. شایان ذکر است از مبلغ مذکور 19,033 میلیارد ریال بابت ردیون دولت به سازمان تأمین اجتماعی از محل واگذاری بخشی از سهام هفت شرکت بوده است.
- از محل منابع حاصل از واگذاری‌ها مبلغ 83,937 میلیارد ریال به حسابهای مختلف خزانه به شرح زیر واریز شده است:

- ارزشی معادل 3,967 میلیارد ریال به حساب 241 خزانه
- ارزشی معادل 74,116 میلیارد ریال بابت دریافت اقساط و ثمن نقدی فروش سهام سالهای قبل و سود سهام عدالت به حساب درآمد عمومی خزانه (حساب 164 خزانه)
- ارزشی معادل 50 میلیارد ریال بابت واگذاری باقیمانده سهام بانکها و بیمه‌ها به حساب 1354 خزانه
- ارزشی معادل 266 میلیارد ریال بابت واگذاری سهام متعلق به وزارت جهاد کشاورزی به حساب 1375 خزانه
- ارزشی معادل 5,587 میلیارد ریال به سایر حسابهای خاص خزانه

2-1-2- جزء (ب) تبصره (2) ماده واحده موضوع: اعلام اسامی بنگاه‌های در حال واگذاری و واگذار شده به صورت کنترلی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به منظور نظارت بیشتر بر

بنگاههای مذکور، ارائه مجوز جهت ثبت صورتجلسات مجامع عمومی و هیأت مدیره و همچنین دخل و تصرف در اموال و املاک بنگاههای مزبور به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و ارائه مجوز جهت اعطای هرگونه تسهیلات بانکی به بنگاههای مذکور

اقدامات انجام شده در این راستا طی بازه زمانی مورد نظر به شرح ذیل می باشد:

1- فهرست اسامی بنگاههای در حال واگذاری و واگذار شده به صورت کنترلی طی نامه شماره 10/6997 مورخ 1395/04/12 عنوان «سازمان ثبت اسناد و املاک کشور» و طی نامه شماره 10/6999 مورخ 1395/04/12 عنوان «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» ارسال شده است. همچنین پیرو نامه های مذکور، طی نامه های شماره 10/12045 مورخ 1395/06/10 و شماره 10/12046 مورخ 1395/06/10 عنوان دستگاههای یاد شده موضوع حذف شرکتهای شهرکهای صنعتی استانی از فهرست مربوط درخواست شده است. در این راستا بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران طی نامه های شماره 95/91796 مورخ 1395/03/25 و شماره 95/127800 مورخ 1395/04/26 عنوان مدیران عامل بانکهای دولتی و خصوصی و موسسات اعتباری رعایت و اجرای این جزء قانون به همراه دستورالعمل اجرایی آن را یادآوری نموده است. شایان ذکر است طی نامه شماره 10/25224 مورخ 1395/11/16 عنوان «سازمان ثبت اسناد و املاک کشور» و نامه شماره 10/25672 مورخ 1395/11/20 عنوان «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» اطلاعات تکمیلی و اصلاحی فهرست اسامی بنگاههای در حال واگذاری و واگذار شده به صورت کنترلی ارائه شده است.

2- طی مدت مذکور:

- (521) مورد مجوز ثبت صورتجلسات مجامع عمومی و هیأت مدیره صادر شده است (220 مورد مربوط به شرکتهای در حال واگذاری و 301 مورد مربوط به شرکتهای واگذارشده).
- (67) مورد مجوز دخل و تصرف در اموال و املاک صادر شده است (6 مورد مربوط به شرکتهای در حال واگذاری و 61 مورد مربوط به شرکتهای واگذارشده).
- (66) مورد مجوز اخذ تسهیلات صادر شده است (11 مورد مربوط به شرکتهای در حال واگذاری و 55 مورد مربوط به شرکتهای واگذارشده).

3-1-2- جزء (ج) تبصره (2) ماده واحده موضوع: رعایت ماده (4) قانون الحاق تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

(2) در مورد شرکتهای در حال واگذاری در سال 1395 موضوع واریز مالیات علی الحساب و سود سهام علی

الحساب بودجه مصوب به صورت یک دوازدهم در هر ماه توسط شرکتهای در حال واگذاری سال 1395

- طی نامه شماره 10/6974 مورخ 1395/04/12 عنوان شرکتهای مادر تخصصی بنگاههای مشمول واگذاری و دستگاههای ذیربط موضوع رعایت این بند قانونی یادآوری شده است.
- طی نامه های شماره 10/9356 مورخ 1395/05/11، شماره 10/11740 مورخ 1395/06/07، شماره 10/14288 مورخ 1395/07/07، شماره 10/17084 مورخ 1395/08/12، شماره 10/19529 مورخ 1395/09/16، شماره 10/21751 مورخ 1395/10/11، شماره 10/24532 مورخ 1395/11/09، شماره 10/27354 مورخ 1395/12/07 و شماره 10/642 مورخ 1396/01/21 عنوان سازمان امور مالیاتی کشور، رونوشت معاونت نظارت مالی و خزانه داری کل کشور آخرین وضعیت میزان سهام باقیمانده دولت در بنگاه های موجود در برنامه واگذاریهای سال 1395 اعلام شده است.

4-1-2- جزء (و) تبصره (5) ماده واحده موضوع: تسویه بدهیهای قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و

خصوصی که در چهارچوب مقررات مربوط تا پایان سال 1393 ایجاد شده، با مطالبات قطعی دولت

(وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی) از اشخاص مزبور تا مبلغ یکصد و بیست و پنج هزار میلیارد ریال بصورت

جمعی-خرجی با استفاده از اسناد تعهدی «اوراق تسویه خزانه»

در راستای اجرای این بند قانونی و تصویب نامه های شماره 17382/ت51434 هـ مورخ 1395/02/15، شماره 96586/ت53513 هـ مورخ 1395/08/08، شماره 147126/ت53371 هـ مورخ 1395/11/24، شماره 166392/ت54136 هـ مورخ 1395/12/26 و شماره 166362/ت53888 هـ مورخ 1395/12/26 هیأت محترم وزیران، اوراق (اسناد) تسویه خزانه ای توسط معاونت نظارت مالی و خزانه داری کل کشور جمعاً به مبلغ 76,804 میلیارد ریال صادر شده است که از رقم مذکور، 69,330 میلیارد ریال جهت تسویه بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی با مطالبات دولت از آن سازمان بابت اقساط خرید سهام شرکت ذوب آهن اصفهان و ارزش کل بهای واگذاری شرکت سنگ آهن مرکزی ایران به سازمان یاد شده و همچنین تسویه اقساط فروش سهام شرکت هلدینگ صنایع پتروشیمی خلیج فارس به شرکت سرمایه گذاری نفت و گاز و پتروشیمی تأمین «تاپیکو» (شرکت تابعه و متعلق

به سازمان تأمین اجتماعی) بوده است. همچنین رقم 7,474 میلیارد ریال بابت تسویه و تهاتر بدهی دولت به شرکت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران(توانیر) و شرکتهای زیر مجموعه آن با مطالبات دولت از آنها، تعلق دارد.

3- اقدامات انجام یافته در راستای اجرای طرح توزیع سهام عدالت

طرح بزرگ و ملی توزیع سهام عدالت با اهدافی همچون "گسترش مالکیت در سطح عموم مردم به منظور تامین عدالت اجتماعی" و "تشویق اقشار مردم به سرمایه گذاری و بهبود درآمد خانوارها"، از طریق توزیع گسترده سهام بین اقشار کم درآمد در دولت هشتم مطرح و آئین نامه اجرائی آن در اواخر دوره آن دولت به تصویب هیأت وزیران رسید. متعاقباً پس از اخذ موافقت رهبر معظم انقلاب در خصوص ضرورت و نحوه اجرای طرح، عملاً اجرای طرح توزیع سهام عدالت از سال 1385 آغاز گردید. مواد 34 الی 38 قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی، مصوب سال 1387، چارچوب مشخص تر و قابل اتکاتری را برای اجرای طرح تعریف نمود. بر این اساس از سال 1388 طبق آئین نامه مصوب هیأت وزیران و به موجب مصوبات ستاد مرکزی سهام عدالت و شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی و همچنین هیأت واگذاری، اجرای طرح به طور گسترده تری انجام پذیرفت.

1-3- مبانی اجرای طرح توزیع سهام عدالت

باتوجه به مواد 34 الی 38 قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی و مقررات مربوط، مبانی

اجرای طرح به شرح ذیل تعریف گردید:

1- الف) حداکثر تا 40٪ مجموع ارزش سهام بنگاههای قابل واگذاری در هر بازار موضوع گروه دو ماده (2) قانون به اتباع ایرانی مقیم داخل کشور که جزء شش دهک پایین درآمدی می باشند، واگذار شود.

1- ب) وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایر نهادهای ذیربط، مسئول شناسایی مشمولین طرح می باشد.

1- ج) سهام عدالت به شش دهک پایین درآمدی به صورت اقساط ده ساله با اولویت بازپرداخت اقساط از محل سود شرکتهای، تخصیص یابد. دو دهک پایین درآمدی از 50 درصد تخفیف در بازپرداخت اقساط برخوردار شوند.

1- د) سازمان خصوصی سازی مسئولیت وصول اقساط سهام واگذار شده و واریز آن به حساب خزانه را بر عهده دارد.

1- ه) در صورتی که در پایان دوره تقسیط ده ساله، بهای سهام مورد واگذاری به طور کامل تسویه نشده باشد، مشمولین مکلفند حداکثر ظرف مدت 6 ماه رأساً نسبت به پرداخت بدهی و تسویه حساب سهام مورد خریداری اقدام نمایند.

2-3- مشمولین طرح توزیع سهام عدالت

باتوجه به مصوبات ستاد مرکزی سهام عدالت و هیأت وزیران، 49,226,193 نفر به عنوان مشمولین طرح در 18 مرحله و به شرح جدول شماره (13) شناسایی گردیدند. آخرین گروه از مشمولین، کارگران فصلی و ساختمانی بوده اند که تا پایان سال 1394 مراحل مربوط به ثبت نام قطعی آنان انجام یافته است. خلاصه وضعیت مشمولین شناسایی شده به شرح زیر می باشد:

❖ کل مشمولین: 193,226,49 نفر

- مشمولین تخفیف دار: 032.969,5 نفر

- متوفی: 769,935,1 نفر

- سایر: 392,321,41 نفر

باتوجه به مصوبه جلسه مورخ 1395/08/15 شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی، بررسی و ارائه راهکارهای قانونی برای برخورداری و اعطای سهام به افراد واجد شرایطی که به هر دلیلی تاکنون مورد شناسایی قرار نگرفته اند، در دستور کار قرار دارد.

جدول شماره (13): شناسائی مشمولین طرح توزیع سهام عدالت، به تفکیک مراحل مختلف طرح

ردیف	مرحله	تعداد مشمولان نهایی
1	مرحله اول: مددجویان نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی) و رزمندگان فاقد شغل	4,529,463
2	تکمیلی مرحله اول: مددجویان نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی) و رزمندگان فاقد شغل	3,041,658
3	مرحله دوم: روستاییان سرپرست خانوار فاقد شغل	5,535,557
4	تکمیلی مرحله دوم: کلیه روستاییان و عشایر	11,290,588
5	مرحله سوم: کارکنان شاغل در دستگاه های اجرایی، بازنشستگان کشوری و لشکری و تأمین اجتماعی	12,302,309
6	تکمیلی مرحله سوم: کارکنان شاغل در دستگاه های اجرایی، بازنشستگان کشوری و لشکری و تأمین اجتماعی	1,493,924
7	مرحله چهارم: ایثارگران(والدین، همسر و فرزندان شهید و افراد تحت تکفل آنها، جانبازان ، آزادگان و افراد تحت تکفل آنها)	1,259,892
8	مرحله پنجم: دختران کارگر مجرد و زنان کارگر سرپرست خانوار (مشمول قانون کار)	6,902
9	مرحله ششم: خدام مساجد ، حسینیه ها و امام زاده ها و اماکن زیارتی متبرکه	31,319
10	مرحله هفتم: طلاب حوزه های علمیه سراسر کشور	167,693
11	مرحله هشتم: بیماران خاص	11,168
12	مرحله نهم: کارکنان ستاد های نماز جمعه	6,735
13	مرحله دهم: کارکنان هیأت های تحریریه رسانه ها (خبرنگاران)	8,680
14	مرحله یازدهم: دست اندر کاران امرشناسایی و واگذاری سهام عدالت	9,540,305
15	مرحله دوازدهم: مددجویان و کارکنان موسسات خیریه	
16	مرحله سیزدهم: فعالان قرآنی	
17	مرحله چهاردهم: قالیبافان	
18	مرحله پانزدهم: زندانیان آزاد شده (مددجویان تحت پوشش مراکز مراقبت از زندانیان آزاد شده)	
19	مرحله شانزدهم: تاکسیرانان	
20	مرحله هفدهم درخواست کنندگان مردمی	
21	مرحله هجدهم: کارگران فصلی و ساختمانی	
مجموع		49,226,193

3-3- پرتفوی طرح توزیع سهام عدالت

درصدی از سهام 60 شرکت فعال در 8 صنعت مهم و راهبردی کشور که 35 مورد از آنها بورسی می باشند، با ارزش قطعی و برآوردی حدود 41,077 میلیارد تومان به طرح توزیع سهام عدالت اختصاص یافته است. تاکنون 49 شرکت از شرکتهای تخصیص یافته به طرح به ارزش 27,260 میلیارد تومان به طور قطعی قیمت گذاری شده اند. تعداد 11 شرکت دیگر موجود در پرتفوی که اکثراً شرکتهای دارای مشکلات ساختاری بوده و از سوددهی بسیار پایینی برخوردار هستند، از شرایط لازم برای قیمت گذاری قطعی برخوردار نمی باشند. فهرست شرکتهای تخصیص یافته به طرح به شرح جدول شماره (14) می باشد.

جدول شماره (14) : شرکتهای قطعی سرمایه پذیر سهام عدالت

ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته	ارزش قطعی سهام (ریال)
1	پالایش نفت تبریز	20%	544,566,382,200
2	پتروشیمی مارون	30%	7,250,400,000,000
3	فولاد خوزستان	30%	2,202,960,000,000
4	پالایش نفت اصفهان	20%	4,795,129,444,105
5	شهر صنعتی کاوه	21%	29,720,655,000
6	سرمایه گذاری توسعه صنعتی ایران	23%	87,827,471,730
7	پالایش نفت بندر عباس	20%	6,016,800,000,000
8	نیرو ترانس	31%	81,770,985,000
9	پالایش نفت شیراز	20%	883,897,305,720
10	گل گهر	11%	1,076,462,200,000
11	پارس سویچ	46%	116,572,584,379
12	پتروشیمی جم	15%	3,687,840,000,000
13	بانک ملت	30%	4,456,227,000,000
14	فولاد مبارکه اصفهان	30%	9,063,518,827,300
15	چادرملو	21%	2,531,504,000,000
16	مدیریت پروژه های نیروگاهی ایران - مپنا	26%	2,674,173,914,336
17	سایپا	1%	143,458,440,000
18	مخابرات ایران	20%	14,835,540,237,210
19	پتروشیمی فجر	30%	1,650,000,000,000
20	فولاد آلیاژی ایران	39%	299,866,405,000
21	ملی صنایع مس ایران	37%	12,317,249,971,717

جدول شماره (14) : شرکتهای قطعی سرمایه پذیر سهام عدالت

ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته	ارزش قطعی سهام (ریال)
22	بانک تجارت	40%	5,531,813,520,000
23	سیمان داراب	50%	446,794,740,000
24	سیمان دشتستان	34%	332,009,934,900
25	بانک صادرات ایران	40%	6,882,508,800,000
26	شهر صنعتی البرز	23%	26,575,346,261
27	سرمایه گذاری رنا	5%	101,808,000,000
28	ایران خودرو	1%	107,100,000,000
29	پتروشیمی بوعلی سینا	30%	1,258,800,000,000
30	پتروشیمی بندر امام	30%	17,877,733,200,000
31	صنایع پتروشیمی خلیج فارس (هلدینگ)	40%	98,024,094,964,336
32	مگا موتور	7%	719,285,737,000
33	مشانیر	42%	122,356,080,000
34	کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران	24%	3,000,000,000,000
35	حمل و نقل پتروشیمی	29%	52,974,880,000
36	ساختمان سد و تأسیسات آبیاری سایر	49%	120,107,248,770
37	پست بانک	25%	322,797,510,750
38	پالایش نفت تهران	70%	29,154,004,740,000
39	بیمه دانا	55%	822,391,164,460
40	کارخانجات مخابراتی ایران	35%	185,995,950,000
41	آلومینیوم ایران - ایرالکو	30%	544,846,500,000
42	دخانیات ایران	40%	20,000,000,000,000
43	پالایش نفت لاوان	20%	7,633,482,601,600
44	شهر صنعتی رشت	29%	17,251,221,000
45	پتروشیمی ارومیه	30%	59,802,600,000
46	پتروشیمی بیستون	30%	186,150,000,000
47	پتروشیمی تبریز	10%	1,732,739,600,000
48	پتروشیمی خوزستان	30%	18,036,000,000
49	پتروشیمی شهید تندگویان	10%	2,573,053,328,400
مجموع			272,599,999,491,174

اسامی شرکتهای غیر قطعی تخصیص یافته به طرح به علاوه ارزش برآوردی و میزان سود دهی آنها از زمان تخصیص تا پایان سال 1395، به شرح جدول شماره (15) می باشد.

جدول شماره (15): شرکت های سرمایه پذیر (غیر قطعی) طرح توزیع سهام عدالت

ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته	ارزش برآوردی سهام	سودهای مصوب
1	ملی حفاری ایران	40٪	18,242,915,426,000	1,549,878,663,409
2	پالایش نفت کرمانشاه	20٪	6,124,084,882,059	504,848,981,257
3	غله و خدمات بازرگانی منطقه 5	95٪	77,181,088,780	2,675,612,138
4	غله و خدمات بازرگانی منطقه 3	95٪	24,608,800,000	211,876,363
5	مدیریت تولید برق یزد	40٪	27,000,000,000	115,712,867
6	تولید نیروی برق یزد	95٪	16,967,000,000,000	0
7	غله و خدمات بازرگانی منطقه 4	95٪	224,986,777,814	418,487,474
8	غله و خدمات بازرگانی منطقه 1	95٪	3,496,806,615,728	5,739,601,069
9	غله و خدمات بازرگانی منطقه 2	95٪	702,410,635,623	538,356,824
10	پالایش نفت آبادان	49٪	44,100,000,000,000	0
11	پالایش نفت شازند اراک	66٪	46,200,000,000,000	0
12	آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک	30٪	1,978,809,846,938	0
جمع کل			138,165,804,072,942	2,064,427,291,401

به موجب مصوبه مورخ 1395/12/01 هیأت وزیران و به منظور حفظ سیاست یکپارچه ناشی از حضور دولت در پالایشگاهها، 20٪ سهام شرکت های پالایش نفت که در سبد سهام عدالت قرار داشته اند، از این سبد خارج و به جای آنها درصدی از سهام دو شرکت پالایش نفت آبادان و شازند به سبد اضافه شد که هنوز قیمت قطعی ندارند. انجام این اصلاح نه تنها تغییری در ارزش کل سبد سهام ایجاد نکرده، بلکه تاحدودی نیز آن را بهبود بخشیده است. البته باتوجه به میزان تسویه اقساط صورت گرفته از محل سود شرکتها، در حال حاضر نیز نیازی به قیمت گذاری سهام غیرقطعی نمی باشد، مگر آنکه مردم رأساً نسبت به تسویه اقساط باقیمانده (حدود 20,000 میلیارد تومان) اقدام نمایند، که این امر غیر محتمل است.

همچنین به موجب مصوبه مورخ 1395/12/17 هیأت وزیران، 40 درصد از سهام شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (هما) از سبد سهام عدالت خارج و 30 درصد سهام شرکت آزمایشگاه فنی و مکانیک خاک جایگزین آن شد.

4-3- توزیع سود سهام عدالت میان مشمولین

پس از تخصیص سهام عدالت، و در سالهای 1385 و 1386، بخشی از سود سهام شرکتهای موجود در پرتقوی به ارزش 1,346 میلیارد تومان میان مشمولین شناسایی شده در مراحل اول و دوم و بخشی از مرحله سوم به تعداد 20,702,234 نفر توزیع گردید. لیکن باتوجه به ماده 100 قانون برنامه پنجم توسعه مبنی بر ممنوع نمودن پرداخت هرگونه سود سهام عدالت تا سقف اقساط سررسید شده، پرداخت سود به مشمولین متوقف گردید؛ زیرا عملاً در طول این مدت هیچگاه سود شرکت ها از سقف اقساط سررسید شده فراتر نرفته است، پس توزیع هرگونه سودی غیرقانونی بوده است. لیکن با پایان دوره 10 ساله اجرای طرح، منبذ کلیه سودهای تخصیصی توسط شرکت ها به مشمولین تعلق دارد و توزیع این سود از نیمه دوم سال 1396 آغاز خواهد شد.

5-3- نحوه اداره شرکتهای سرمایه پذیر طرح توزیع سهام عدالت

به موجب مصوبه مورخ 1389/08/19 هیأت وزیران، دستگاههای اجرایی که تا قبل از واگذاری سهام عدالت مسئولیت اعمال مالکیت و مدیریت این سهام را بر عهده داشته اند، صرفاً تا زمان آزادسازی سهام، مسئولیت اعمال مالکیت و مدیریت سهام عدالت از طریق حضور در مجامع شرکت های سرمایه پذیر را بر عهده دارند. با توجه به این امر در حال حاضر نمایندگان این دستگاهها به عنوان نمایندگان سهام عدالت در جلسات مربوط به تصمیم گیری درخصوص اداره شرکت های سرمایه پذیر حضور می یابند.

6-3- ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت

گام اول: اخذ مصوبات لازم در خصوص ساماندهی طرح

با پایان سال 1394، دوره 10 ساله اجرای طرح توزیع سهام عدالت پایان یافت. باتوجه به این امر موضوع ساماندهی این طرح بیش از پیش ضرورت یافت. به همین منظور در جلسات مورخ 1395/08/15 و 1395/12/02 شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل (44) قانون اساسی تصمیماتی به شرح زیر پیرامون ساماندهی این طرح اتخاذ گردید.

- کلیه افراد ثبت نام شده تا پایان سال 1394، مشمولین نهائی سهام عدالت محسوب می شوند؛ و سازمان خصوصی سازی موظف است نسبت به تنظیم و ارائه صورتحساب تسویه اقساط به این مشمولین اقدام نماید.
- مشمولین نهائی سهام عدالت که در زمان ارائه صورتحساب، مددجوی کمیته امداد امام خمینی (ره) یا سازمان بهزیستی کشور و یا جزو روستائیان و عشایر فاقد شغل باشند؛ از پنجاه درصد تخفیف در بهای سهام مورد واگذاری برخوردار می شوند.
- دوره محاسبه اقساط سهام عدالت از تاریخ 1385/01/01 تا نیمه اول سال 1395 می باشد. در صورتی که در پایان دوره تقسیط، بهای سهام مورد واگذاری بطور کامل تسویه نشده باشد، مشمولین می توانند حداکثر تا پایان شهریور ماه سال 1396، رأساً نسبت به پرداخت بدهی و تسویه حساب سهام مورد خریداری اقدام کنند. در هر صورت به میزان مبلغ بدهی تسویه شده، سهام به مشمولین تعلق می گیرد.

- سازمان خصوصی سازی مکلف است پس از ارائه صورتحساب و تا زمان آزادسازی سهام عدالت، سود سهام مربوط به طرح توزیع سهام عدالت را از شرکت های سرمایه پذیر وصول و متناسب با میزان سهام قابل تخصیص به هر فرد نسبت به پرداخت سود به مشمولین طرح اقدام نماید.

گام دوم: تنظیم و ارائه صورتحساب به مشمولین، در راستای ساماندهی طرح

با توجه به اقساط تسویه شده از محل سود سهام که بیش از 70٪ آن در طول دوره دولت یازدهم وصول شده و به خزانه واریز شده است؛ و همچنین با عنایت به سود نقدی پرداخت شده به مشمولین و همچنین با لحاظ تخفیف مربوط به دو دهک پایین درآمدی، در حال حاضر 26,600 میلیارد تومان از سهام تخصیصی به طور قطعی به مشمولین تعلق داشته و قابل انتقال به آنان می باشد. البته باقیمانده ارزش سهام تخصیصی تسویه نشده حدود 20,000 میلیارد تومان می باشد که در صورتی که راساً و تا پایان شهریور ماه سال 1396 (مدت 6 ماهه مقرر در قانون) توسط مشمولین تسویه شود، امکان واگذاری کامل سهام تخصیصی اولیه فراهم خواهد شد. در غیر اینصورت، معادل ارزش سهام تسویه شده، سهام به مشمولین واگذار خواهد گردید.

با توجه به محاسبات فوق و بر مبنای ارزش سهام تسویه شده به صورت قطعی، صورتحساب برای بیش از 49 میلیون نفر از مشمولین سهام عدالت صادر و با راه اندازی سامانه www.samanese.ir که در تاریخ 1395/12/17 توسط معاون اول محترم رئیس جمهور رونمایی شد، امکان مشاهده صورتحساب توسط کلیه مشمولین و همچنین پرداخت مابقی ارزش اقساط تسویه نشده (در صورت تمایل) توسط مشمولین فراهم گردید.

گام سوم: اخذ شماره حساب از مشمولین و واریز سود سهام عدالت به حساب آنان

با عنایت به پایان دوره 10 ساله اجرای طرح و با توجه به صدور و ارائه صورتحساب به مشمولین، در حال حاضر کلیه سود سهامی که ارزش آن به طور کامل تسویه شده است، بابت سال مالی 1395 و پس از آن به مشمولین تعلق داشته و می بایستی به حساب آنان واریز شود.

با توجه به این امر و با عنایت به اینکه تا زمان آزادسازی سهام، سازمان خصوصی سازی مسئولیت دریافت و واریز سود سهام به حساب مشمولین را بر عهده دارد، از ابتدای اردیبهشت ماه سال 1396 مرحله دوم ساماندهی طرح مبنی بر اخذ شناسه حساب بانکی (شبا) از مشمولین به منظور فراهم شدن بستر پرداخت سود سهام به صورت online به حساب مشمولین نیز آغاز و واریز سودهای دریافتی از شرکتهای سرمایه پذیر (متناسب با سال مالی و تاریخ توزیع سود)، فراهم گردیده است. لیکن با توجه به زمان برگزاری مجامع شرکتهای توزیع سود از نیمه دوم سال 1396 امکان پذیر خواهد شد.

گام چهارم: آزادسازی سهام عدالت

جهت رسیدن به نتیجه نهائی اجرای طرح توزیع سهام عدالت و چشاندن طعم شیرین سهامداری به بخش بزرگی از مردم شریف ایران و آزادسازی این سهام، اصلاح مواد مرتبط با طرح در قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی و فراهم کردن بستر آزادسازی سهام عدالت از طریق ایجاد صندوقهای ETF (صندوق های سرمایه - گذاری قابل معامله) و انتقال سهام شرکتهای سرمایه پذیر به این صندوق ها و سپس واگذاری سهام صندوق ها به مردم، از حداقل آسیب های احتمالی پس از آزادسازی سهام برخوردار است. لایحه مربوط به این امر به تأیید هیأت محترم وزیران رسیده و در حال طی مراحل جهت تصویب توسط آن هیأت محترم می باشد.

بخش دوم: مقایسه عملکرد دولت یازدهم با دولت های گذشته، در زمینه خصوصی سازی

همانگونه که قبلاً عنوان شد سازمان خصوصی سازی در راستای انجام وظایف مربوط توانسته است از ابتدای سال 1380 لغایت 1395، ارزشی معادل 998,430,1 میلیارد ریال از سهام و دارایی های متعلق به دولت و شرکت های دولتی را به بخش غیر دولتی واگذار نماید. این بخش از گزارش نگاه تفصیلی به آمار واگذاریهای صورت گرفته در دولت یازدهم در مقایسه با دولتهای پیشین از ابعاد مختلف دارد. واگذاریهای یاد شده به شرح بندهای ذیل بیانگر تلاش مضاعف صورت گرفته در دولت یازدهم جهت تحقق اهداف مترتب بر خصوصی سازی است:

4- عملکرد سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته

1-4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس نوع واگذاری

جدول شماره (16) عملکرد واگذاریها به تفکیک نوع واگذاری «عرضه و فروش سهام و دارائی به صورت رقابتی به عموم متقاضیان»، «واگذاری سهام و دارائی به شیوه انتقال مستقیم به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت» و ارزش سهام واگذار شده بابت «انتقال مستقیم سهام و دارائی بابت طرح توزیع سهام عدالت» را نشان می دهد.

آمار مقایسه ای ارزش کل واگذاریها در دولت یازدهم (1392/07/01 لغایت 1395/12/30) نسبت به دوره 1380 لغایت 1392/06/31 (دولتهای پیشین)، به شرح جدول شماره (16)، نشان می دهد طی دولت یازدهم ارزشی معادل 425,438 میلیارد ریال از سهام و دارایی های متعلق به دولت و شرکت های دولتی واگذار شده است که این میزان واگذاری معادل 42٪ ارزش کل واگذاریهای انجام یافته در دولتهای قبل می باشند.

جدول شماره (16): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته،

(ارقام به میلیارد ریال) براساس نوع واگذاری

نوع واگذاری	قبل از دولت یازدهم (۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۶/۳۱)	دولت یازدهم (۱۳۹۲/۰۷/۰۱ لغایت ۱۳۹۵/۱۲/۳۰)	جمع کل	نسبت عملکرد دولت یازدهم به دوره قبل از آن
عرضه و فروش سهام یا دارائی به عموم متقاضیان	۵۸۲,۷۷۳	۲۶۱,۸۱۲	۸۴۴,۵۸۵	۴۵٪
واگذاری سهام یا دارائی به شیوه انتقال مستقیم به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت	۱۵۶,۵۷۷	۱۵۷,۲۳۶	۳۱۳,۸۱۳	۱۰۰٪
انتقال مستقیم سهام یا دارائی بابت سهام عدالت	۲۶۶,۲۱۰	۶,۳۹۰	۲۷۲,۶۰۰	۲٪
جمع کل	۱,۰۰۵,۵۶۰	۴۲۵,۴۳۸	۱,۴۳۰,۹۹۸	۴۲٪

در خصوص جدول شماره (16) ذکر نکات ذیل ضروری است:

- ارزش واگذاری‌های رقابتی انجام یافته، جهت واریز منابع حاصل به خزانه و یا تخصیص منابع حاصل بابت رد دیون دولت، در دولت یازدهم، 45٪ ارزش کل واگذاری‌های رقابتی انجام یافته از سال 1380 لغایت 1392/06/31 بوده است.

- در سالهای گذشته برخلاف روح حاکم بر سیاست‌های کلی اصل 44 قانون اساسی و قانون مربوطه، برخی از سهام شرکتها بابت رد دیون دولت به افراد حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت به ویژه نهاد های عمومی غیردولتی که خود به نوعی توسط دولت اداره می شوند، واگذار شده است. انجام این امر انتقادهای بسیاری را بر روند خصوصی سازی وارد نمود زیرا با هدف واقعی خصوصی سازی یعنی انتقال تصدی گری از بخش دولتی به بخش غیر دولتی به منظور افزایش کارایی، در تضاد بود. ضمناً بسیاری از واگذاریهای انجام یافته در این راستا به صورت غیر قطعی و به صورت صرفاً انتقال حقوق مالکانه انجام یافته بود که همین امر موجب بلاتکلیفی بسیاری از شرکت ها در نحوه اداره و بعضاً ایجاد مشکلات و چالش های جبران ناپذیر برای این شرکتها شده بود. باتوجه به این امر در دولت یازدهم تلاش های فراوانی جهت تعیین تکلیف این نوع قراردادها صورت پذیرفت که نهایتاً منجر به صدور مصوبه شماره 155808/ت/52304 هـ مورخ 1394/11/26 هیأت محترم وزیران مبنی بر لغو مصوباتی گردید که صرفاً حقوق مالکانه منتقل شده و منجر به عقد قرارداد قطعی نشده است. به موازات گزارشات، توجیهات و دفاعیات لازم در جلسات متعدد از جمله جلسات هیأت محترم وزیران مبنی بر لزوم توقف این نوع واگذاری ها، صورت پذیرفت که نهایتاً اصلاح ماده 6 قانون اجرای سیاستهای کلی اصل 44 قانون اساسی مبنی بر ممنوعیت واگذاری مستقیم سهام بابت رد دیون دولت به نهادهای عمومی غیردولتی و سایر نهادها و ارگانهایی که به نحوی مدیریت آنها مرتبط با دولت است، را به دنبال داشت.

- از مبلغ 438,425 میلیارد ریال مربوط به واگذاریهای انجام یافته طی فعالیت دولت یازدهم، مبلغ 261,812 میلیارد ریال (معادل 62 درصد) به صورت عرضه و فروش سهام یا دارایی به صورت رقابتی به عموم متقاضیان واگذار شده است.

2-4- عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی‌سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس تعداد بنگاه های مشمول واگذاری

از سال 1380 لغایت 1395، مجموعاً 1761 بنگاه در فهرست بنگاههای قابل واگذاری سازمان خصوصی- سازی قرار داشته اند که از این تعداد 1286 بنگاه یا به طور کامل واگذار شده و یا از فهرست واگذاریها به دلایلی همچون «انحلال»، «تحصیل»، «ورشکستگی» و یا «انتقال به گروه بنگاههای غیر قابل واگذاری»، خارج شده اند (73 درصد)، 138 بنگاه دارای پیشنهاد انتقال به گروه (3) و خروج از لیست می باشند (8 درصد) و 337 بنگاه باقیمانده و در فهرست موارد قابل واگذاری سال 1396 قرار گرفته اند (به شرح جدول شماره (17)).

تحلیل آمارهای مذکور برای دولت یازدهم، قابل توجه می باشد؛ زیرا طی سالهای 1392 لغایت 1395 و همزمان با فعالیت دولت یازدهم، 879 بنگاه (50 درصد کل بنگاهها) به عنوان موارد مشمول مصوب شده اند که تعداد 472 بنگاه یا به طور کامل واگذار شده و یا از فهرست واگذاریها به دلایلی همچون «انحلال»، «تحصیل»، «ورشکستگی» و یا «انتقال به گروه بنگاههای غیر قابل واگذاری»، خارج شده اند (54 درصد)، 77 بنگاه دارای پیشنهاد انتقال به گروه 3 و خروج از لیست می باشند (8 درصد) و 337 بنگاه باقیمانده در برنامه واگذاری سال 1396 قرار گرفته اند (38 درصد).

جدول شماره (17): وضعیت بنگاههای واگذار شده و در حال واگذاری از سال 1380 لغایت 1395/12/30

عنوان	واگذاری و خروج کامل				پیشنهاد انتقال به گروه 3 و خروج از لیست	برنامه واگذاری 1396	جمع کل
	فروش	انحلال، تحصیل، ورشکسته	انتقال به گروه 3 و خروج	جمع			
تعداد بنگاههای مشمول واگذاری طی دوره 1380 لغایت 1391 (قبل از دولت یازدهم)	612	142	60	814	68	0	882
تعداد بنگاههای مشمول واگذاری طی دوره 1392 لغایت 1395/12/30 (دولت یازدهم)	232	34	206	472	70	337	879
جمع کل	844	176	266	1286	138	337	1761
درصد نسبت به کل	48%	10%	15%	73%	8%	19%	100%

3-4- عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی‌سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس تعداد بنگاههای قیمت گذاری شده

از ابتدای شروع فعالیت دولت یازدهم تاکنون (از تاریخ 1392/07/01 لغایت 1395/12/30) 344 بنگاه به ارزش 956,557 میلیارد ریال قیمت گذاری شده اند. این در حالیست که از ابتدای فرایند واگذاریها توسط سازمان

خصوصی سازی تا شروع فعالیت دولت یازدهم (1392/06/31) 493 بنگاه به ارزش 1,939,491 میلیارد ریال قیمت گذاری شده بود. لازم به ذکر است از لحاظ درصدی نیز، بنگاه های قیمت گذاری شده طی فعالیت دولت یازدهم، 33 درصد کل ارزش بنگاه های قیمت گذاری شده در 16 سال اخیر را به خود اختصاص داده است.

جدول شماره (18): وضعیت بنگاههای قیمت گذاری شده از سال 1380 لغایت 1395/12/30

عنوان	تعداد	ارزش (میلیارد ریال)	نسبت ارزش به کل
ارزش قیمت گذاری ها قبل از دولت یازدهم 1380 لغایت 1392/06/31	493	1,939,491	67%
ارزش قیمت گذاری ها در دولت یازدهم 1392/07/01 لغایت 1395/12/30	344	956,557	33%
مجموع	837	2,896,048	100%

4-4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس تعداد و ارزش بنگاههای عرضه شده و فروش رفته

در طی فعالیت دولت یازدهم (از تاریخ 1392/06/31 لغایت 1395/12/30)، 662 بنگاه با قیمت پایه 915,175 میلیارد ریال توسط سازمان خصوصی سازی عرضه شده است؛ که این ارزش معادل 36 درصد ارزش کل بنگاه های عرضه شده طی سالهای 1380 لغایت 1395 می باشد. همچنین در دولت یازدهم از بنگاههای عرضه شده، 205 بنگاه با ارزش قیمت پایه 180,259 میلیارد ریال معادل 34 درصد ارزش کل عرضه های موفق 16 ساله اخیر با موفقیت به فروش رسیده اند.

جدول شماره (19) : عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم، نسبت به دولت های گذشته، براساس موفقیت عرضه ها (ارقام به میلیارد ریال)

عرضه شده به قیمت پایه			فروش رفته به قیمت پایه			دوره واگذاری
تعداد	ارزش (میلیارد ریال)	نسبت ارزش به کل	تعداد	ارزش (میلیارد ریال)	نسبت ارزش به کل	
1,183	1,646,467	64%	423	355,280	66%	قبل از دولت یازدهم 1380 لغایت 1392/06/31
662	915,175	36%	205	180,259	34%	دولت یازدهم 1392/07/01 لغایت 1395/12/30
1,845	2,561,642	100%	628	535,539	100%	مجموع

5-4- عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی‌سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس میزان تحقق اهداف درآمدي قوانين بودجه سنواتي

در طی فعالیت دولت یازدهم (از تاریخ 1392/06/31 لغایت 1395/12/30) و با عنایت به نحوه دریافت و تخصیص درآمدهای حاصل از واگذاری، 323,077 میلیارد ریال معادل 88 درصد هدف پیش بینی شده در قوانین بودجه سنواتی و در دولت های پیشین (1380 لغایت 1392/06/31) 231,870 میلیارد ریال معادل 73 درصد هدف پیش بینی شده محقق گردیده است.

جدول شماره (20): عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در تحقق اهداف درآمدي حاصل از واگذاری ها (ارقام به میلیارد ریال)

دوره واگذاری	درآمد پیش‌بینی شده در بودجه	ارزش مبالغ واريز شده به خزانه	درصد تحقق درآمد پیش‌بینی شده در بودجه
قبل از دولت یازدهم (1380 لغایت 1392/06/31)	315700	231870	73%
دولت یازدهم (1392/07/01 لغایت 1395/12/30)	368,000	323,077	88%
مجموع	683,700	554,947	81%

6-4- عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی‌سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته بر اساس بازار عرضه

از 1,430,998 میلیارد ریال سهام و دارایی واگذار شده طی بازه زمانی 1380 لغایت 1395، 24 درصد واگذاریهای بورسی مربوط به دولت یازدهم و 76 درصد قبل از دولت یازدهم صورت گرفته است. 27 درصد واگذاریهای فرابورسی در دولت یازدهم و 73 درصد مربوط به دولتهای گذشته بوده است. همچنین در این میان 62 درصد واگذاریهای مزایده ای در دولت های گذشته و 38 درصد در دولت یازدهم بوده است. در طول دولت یازدهم واگذاری از طریق مذاکره صورت نگرفته است (جدول شماره (21)).

جدول شماره (21): عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی‌سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس بازار عرضه (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	قبل از دولت یازدهم (۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۶/۳۱)		دولت یازدهم (۱۳۹۲/۰۷/۱ لغایت ۱۳۹۵/۱۲/۳۰)		جمع کل ارزش
	ارزش	نسبت به کل	ارزش	نسبت به کل	
بورس	511,894	76%	157,407	24%	669,301
فرابورس	132,673	73%	48,185	27%	180,858
مذاکره	3,035	100%	0	0%	3,035
مزایده	357,958	62%	219,847	38%	577,805
جمع	1,005,560	70%	425,438	30%	1,430,998

7-4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته براساس حجم واگذاری

از 1,430,998 میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی 1380 لغایت 1395، 95 درصد واگذاریها به صورت بلوکی انجام پذیرفته، 4 درصد از واگذاریها به صورت عرضه های تدریجی و روزانه در بازار سرمایه و 1 درصد به صورت سهام ترجیحی بوده است. 30 درصد واگذاریهای بلوکی در دولت یازدهم و 70 درصد در دولتهای گذشته بوده است. 23 درصد واگذاریهای تدریجی در دولت یازدهم و حدود 77 درصد در دولتهای گذشته بوده است. همچنین سهم دولت یازدهم از واگذاریهای ترجیحی 16 درصد و دولتهای گذشته 84 درصد بوده است (جدول شماره (22)).

جدول شماره (22): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته، براساس حجم واگذاری

(ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	قبل از دولت یازدهم (۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۶/۳۱)		دولت یازدهم (۱۳۹۵/۱۲/۳۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۷/۰۱)		جمع کل ارزش
	ارزش	نسبت به کل	ارزش	نسبت به کل	
بلوکی	953,621	70%	411,415	30%	1,365,036
تدریجی	38,701	77%	11,493	23%	50,194
ترجیحی	13,238	84%	2,530	16%	15,768
جمع	1,005,560	70%	425,438	30%	1,430,998

8-4- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم نسبت به دولت های گذشته، براساس طبقه بندی

قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی»

از 1,430,998 میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی 1380 لغایت 1395، 37 درصد واگذاریهای متعلق به گروه (1) ماده (2) قانون در دولت یازدهم و حدود 63 درصد در دولتهای گذشته بوده است. همچنین 26 درصد از واگذاریهای مربوط به گروه (2) در دولت یازدهم و 74 درصد در دولتهای گذشته انجام پذیرفته است.

جدول شماره (23): عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم، نسبت به دولت های گذشته، براساس طبقه بندی قانون «اجرای

(ارقام به میلیارد ریال)

سیاستهای کلی اصل (44) قانون اساسی»

عنوان	قبل از دولت یازدهم (۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۶/۳۱)		دولت یازدهم (۱۳۹۵/۱۲/۳۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۷/۰۱)		جمع کل ارزش
	ارزش	نسبت به کل	ارزش	نسبت به کل	
گروه (1) ماده (2) قانون	312,239	63%	180,298	37%	492,537
گروه (2) ماده (2) قانون	693,321	74%	245,140	26%	938,461
جمع	1,005,560	70%	425,438	30%	1,430,998